

שאלות נפוצות ותשובות

למה המתווה הזה טוב?

מהרבה סיבות. הסיבה החשובה והמרכזית ביותר - המתווה יעודד סולידריות בחברה הישראלית ויקטין את החיכוך השלילי בין קבוצות בחברה. במובן זה המתווה יקדם נרטיב כלל ישראלי המבוסס על התנדבות כערך מוביל ומשותף. למתווה השירות יתרונות רבים נוספים: יאפשר את הקטנת הצבא לגודל האידיאלי שלו מבלי לוותר על פרמטרים ביטחוניים חיוניים. ייתן מענה לצרכים החברתיים הגדולים של ישראל במגוון שדות- רווחה, חינוך, בטחון פנים ועוד. ייתן הכשרה מקצועית משמעותית לצעירים ממגוון אוכלוסיות, אשר תתרום לרווחתם העתידית ולעלייה בתוצר הישראלי כולו. יאפשר הכנסת אוכלוסיות יעד של משרד העבודה, ובפרט ערבים וחרדים, לשוק התעסוקה לאורך כל חייהם. יקטין את מקבלי קצבאות הבטחת ההכנסה. ייצור מודל ודוגמה אישית חיובית של השכלה, תעסוקה והשתלבות למשפחתו של הצעיר וסביבתו הקרובה.

המתווה מייצר מסלולים מקבילים. איפה הלכידות פה? איפה נוצר מפגש בין אנשים מקהילות שונות?

חלק ממסלולי השירות יהיו משותפים לאוכלוסיות שונות, תפקידים בסביבה מגוונת יתומצו. עם זאת, המתווה מכיר בכך שהדרך הנכונה ליצור את המפגש היא לאפשר אותו ולגבות זאת בתמריצי השתלבות ולהימנע מכפייה. בנוסף, במסגרת המתווה יוצעו קורסי הכשרה משותפים, קורסי השלמת השכלה משותפים, קורסי פיקוד וניהול משותפים ומפגשי הכנה לקראת שחרור.

חובת התנדבות היא אוקסימורון. מה קורה כשמישהו מתנגד לשרת?

המתווה נועד לבנות תהליך חברתי - ערכי ארוך טווח. מטרתנו בסיום התהליך היא שההתנדבות תהיה חלק ממערך נורמטיבי המקובל על כל חלקי החברה הישראלית. בשלב זה גם לא תהיה בעיה לחוקק את המתווה כחוק המחייב שירות. אולם הדרך לבניית מהלך נורמטיבי היא מדודה והדרגתית ולכן בשלבים הראשונים יש לפעול בדרך של תמריצים ולהימנע מסנקציות.

אם אין יותר "צבא העם", איך אפשר לכפות על הבן שלי להיות לוחם קרבי? איפה השוויון פה?

בעבודה על מתווה השירות הבנו עובדה אחת פשוטה ולא ניתנת לשינוי - איך באמת שוויון בנטל. לא היה מעולם, לא יהיה. בתוך השירות בצה"ל ישנם צעירים שמסכנים את חייהם וישנם רבים אחרים שאינם מסכנים כלל את חייהם. יתרה מכך, ישנם חיילים המסיימים את שירותם הצבאי עם יתרונות משמעותיים בעולם התעסוקתי ביחס לרבים שמתחילים תהליכי לימודים והכשרה ונדרש להם זמן רב להשתלב בתעסוקה איכותית. כל חלופה אחרת מחריפה את אי השוויון הקיים ממילא. מתווה השירות מצמצם למינימום האפשרי את בעיית אי השוויון - כל הצעירים צריכים לתרום משך זמן זהה, תמריצים ניתנים על סמך קריטריונים ביניהם גם סיכון חיים.

מה ההבדל בין מסלולי השירות?

ערוצי השירות נבדלים באופי השירות בהם (צבא, בט"פ והצלה, חברה ורווחה) ואילו מסלולי השירות בכל אחד מהערוצים מובחנים לפי ארבעה קריטריונים המגדירים את רמת העצימות בתפקיד: אופי השירות, רמת ואורך ההכשרה, רמת סיכון חיים והמרחק מבית המשרת (שירות בית או חוץ, שבתות וכד'). בהמשך יהיה צורך לסווג כל תפקיד בו יתבצע שירות, ולא משנה באיזה ערוץ, לפי רמת עצימות שבין 1-3, ובהתאם לה יהיו גם התמריצים הסמליים והחומריים.

מדובר על עלויות עצומות, מה עמדת האוצר?

האוצר מלווה את התכנית וישנו צוות עבודה משותף שמקדם את ביצועה (בכפוף לאישור הממשלה). האוצר רואה בקיצור שירות החובה ובהכשרה מקצועית צעדים הכרחיים להעלאת הפריון במדינה, דבר המגובה במחקר הכלכלי של מכון אהרון למדיניות כלכלית, המלווה את 'פנימה' במתווה.

השירות בצבא יתקצר גם כן לשנתיים לכולם?

רוב רובם של החיילים, כ-85%, ישוחררו לאכן שנתיים. מדובר בשינוי מודל שירות החובה, אשר יהפוך באופן הדרגתי לשירות חצי מקצועי, שבו אלו המקבלים הכשרה ארוכה נשארים לשירות ארוך יותר בתשלום מלא.

מה עושים עם העובדים ברמות השכר הנמוכות במשק? המשרתים יחליפו אותם?

המשרתים בכלל ערוצי השירות אינם מחליפים עובדים קיימים. זאת בדומה לאופן בו חיילי חובה וחיילי קבע אינם מחליפים זה את זה. שלב מקדים לכניסת משרתים לתחום מסוים הוא מיפוי צרכים, ובפרט קיומו של צורך חברתי אמיתי בתחום, אשר לא מסופק במצב הקיים. יתר על כן, מימוש הדרגתי, איטי ושקוף של המתווה יאפשר התאמת שוק העבודה לעולם של שירות כללי, כך שכל הצדדים ירוויחו מכך.

למה לתת למדינה לנהל גוף גדול, מורכב ובזבזני נוסף כמו הצבא?

תהליך ההקמה של הרשות החדשה ישים דגש על הקמת רשות רזה תוך הגדרת תפקידיה באופן בהיר ומצומצם. בניגוד לצבא, ערוצי השירות החדשים אינם עוסקים בהפעלת כח אדם, אלא רק במיון, הכוונה, פיקוח וניהול. המשרת יקבל את הכשרתו, התמיכה הסוציאלית, הליווי וניהול השוטף דרך מקום השירות שלו. למערך השירות הישראלי (מש"י) תמונה ועדה ציבורית מגוונת אשר תפקח את התנהלות הרשות.

אז למה לא לעשות כבר צבא מקצועי וזהו?

עוצמתו היחסית של צה"ל וייחודו בעולם בנוי עם היתרון האיכותי של חייליו. יתרון זה ניתן לשימור אך ורק אם תישמר יכולתו של הצבא לבחור את משרתיו מבין כלל בני ובנות המחזור. יתר על כן, עוצמתה הצבאית של ישראל בנויה באופן מהותי על צבא מילואים גדול, המתבסס על ההכשרה הצבאית של לוחמיו בשנות שירותם הסדיר. בנוסף, מחקר כלכלי מראה כי צבא מקצועי יהיה יקר משמעותית מצבא החובה הקיים ולא מתאים לצרכי ישראל.